

DE NORRLÄNDSKA STÅLSATSNINGARNA – FRÄLSARE ELLER GÖKUNGE?

REDAKTÖR: MAGNUS HENREKSON

Samhällsförlaget
Gimlevägen 22b,
182 53 Danderyd
Tel: 070-774 33 74

© Författarna
Redaktör: Magnus Henrekson
Grafisk produktion: Fontart.se
Tryck: Tallinn Bookprinters 2024
Utgiven av Samhällsförlaget, Stockholm 2024
ISBN

Innehåll

Förord	
Magnus Henrekson.....	5
1 Utvärderingen av de norrländska stålsatsningarna – sammanfattning och slutsatser	
Magnus Henrekson.....	7
2 Kampen om svampen – utmaningarna för satsningarna på fossilfritt stål i Norrland och vägen framåt	
David Sundén och Magnus Henrekson.....	37
2E The Sponge-Iron Battle: The Challenges for Fossil-Free Steel Initiatives in Norrland and the Way Forward	
David Sundén and Magnus Henrekson.....	57
3 Varför måste det vara möjligt? Historisk ingång till LKAB och de stora industriprojekten i Norrland	
Johan Gärdebo.....	77
4 Stålintustrins upprepning av historien?	
Christian Sandström.....	115
5 Vätgas – en ny grön bubbla?	
Christian Sandström.....	149
6 Elförsörjning till de planerade industriprojekten i norra Sverige	
Jan Blomgren.....	187
7 Alternativ för ökad eltilförsel i Sverige – konsekvenser för funktion, kostnader och miljö	
Per Fahlén.....	213
8 Effekter av landbaserad vindkraft på renar och renskötsel	
Mirja Lindberget, Anna Skarin och Per Sandström.....	275
9 Vindkraft och hälsoproblem – forskningsläget gällande effekter på människor och djur av exponering för ljudföroreningar, kemikalier och partiklar från vindkraftverk	
Helen Karlsson.....	319

Förord

Aktiv industripolitik upplever i dag en global renässans – runt om i världen sker omfattande satsningar. Politiken drivs dels av den hållbarhetsagenda som pekar på behovet av omställning mot mer hållbara produktionsmetoder, dels av en många gånger uttalad önskan om att även stärka berörda regioners och nationers konkurrenskraft. I USA är Inflation Reduction Act ett exempel på en industripolitik som kommer att få konsekvenser långt utanför USA:s gränser. Likaså planerar och genomför EU och Sverige egna industripolitiska satsningar vars effekter är svåra att överblicka och därmed i behov av forskning och analys.

I Sverige utmärker sig särskilt de industripolitiska satsningarna i Norrland. För Sveriges vidkommande är dessa av en aldrig tidigare skådad omfattning. Omställningen av svensk stålindustri till fossilfria produktionsmetoder kommer under lång tid att få betydande konsekvenser för miljö, konkurrenskraft, ekonomi och samhället i stort. Konsekvenserna är dock högst osäkra och satsningarna är behäftade med ekonomiska, tekniska och sociala risker.

Inom ramen för projektet "Samhällsekonomiska effekter av att producera fossilfritt stål i norra Sverige" har Skandinaviska Policyinstitutet publicerat tre rapporter författade av ekonomie doktor David Sundén. Därutöver har sju studier genomförts. Tillsammans med ett kapitel (på både svenska och engelska) som sammanfattar de viktigaste resultaten från Sundéns rapporter publiceras dessa sju studier som separata kapitel i denna antologi. I kapitlet beskrivs stålprojektens osäkra konsekvenser och risker ur olika perspektiv. Till samtliga kapitel utom kapitel 2, som ju också föreligger i översättning, finns en sammanfattning både på svenska och engelska.

Projektet som helhet har finansierats via ett ramanslag från Marianne och Marcus Wallenbergs Stiftelse till Institutet för Näringslivsforskning, genom bidrag från Stiftelsen tekn. doktor Ernst Wehtjes fond och Axel och Margaret Ax:son Johnsons stiftelse för allmännyttiga ändamål samt en bred krets av privatpersoner såsom Rune Andersson, Mats Arnhög, Lars Backsell, Carl Bennet, Christer Gardell, Anders Lindström, Sven Salén och ytterligare fem entreprenörer och företagsledare som önskar förbli anonyma. I de fall där en viss studie finansierats av en specifik finansiär anges detta särskilt (gäller kapitel 4, 6, 7 och 9).

Kapitelförfattarna ansvarar själva för de analyser, metodval, slutsatser och rekommendationer som presenteras.

Stockholm i mars 2024

Magnus Henrekson,
Professor och projektledare